



ASIA Padon rakentaminen vaarantorjuntatoimena Jakama-järven Luusuaan, Ylöjärvi

HAKIJA Parkkuun osakaskunta / Pj. Lamminpää Heikki

HAKEMUS Parkkuun osakaskunta on 25.6.2012 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon toimittamassaan hakemuksessa pyytänyt lupaa ryhtyä tarvittaviin vaarantorjuntatoimenpiteisiin koskien Parkkuun Jakamajärven murtuneen padon korvaamista pohjapadolla.

Koko koskialueen kunnostamista, vanhan murtuneen padon korvaamista pohjapadolla ja vedenkorkeuksien pysyttämistä koskeva vesilain mukainen lupahakemus on tullut vireille 22.12.2011 (Dnro LSSAVI/122/04.09/2011).

HANKKEEN SIJAINNINPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ

Jakama-järvi sijaitsee noin 7 km Kurun keskustasta lounaaseen Ylöjärven kaupungissa.

HANKKEEN KUVAUS

Vaarantorjuntatoimen tarve ja perusteet

Vanhan padon murruttua padon yläpuolelle rakennettiin suurista kivistä väliaikainen pato estämään Jakamajärven pinnan lasku hallitsemattomasti. Väliaikaista patoa joudutaan kone- ja miestyönä suurten virtaamien aikana avaamaan, ettei vesi nousisi liian korkealle aiheuttaen vahinkoa. Tästä toimenpiteestä aiheutuu merkittävä onnettomuuden vaara työntekijöille. Toimenpiteet tulisi päästä tekemään vähäisen veden aikaan.

Vesistötiedot

Jakama-järvi kuuluu Kokemäenjoen Näsijärven-Ruoveden vesistöalueeseen Jakaman valuma-alueeseen. Järven pinta-ala on noin 1,26 km², valuma-alue on noin 157 km² ja järvisyysprosentti on 6,24. Järven pituus on noin 3,6 km ja leveimmillään järvi on 0,9 km leveä. Rantaviivan pi-

tuus järvellä on 13 km. Jakama-järvi laskee Näsijärveen lasku-uomassa olevien Parkkuun Ylisen- ja Alisenkosken kautta.

Jakama-järven Ylisenkoskelta purkautuva keskivirtaama (MQ) on 1,57 m³/s, keskiylivirtaama (MHQ) on 9,68 m³/s ja keskialivirtaama (MNQ) on 0,155 m³/s. Vedenkorkeudet ovat vaihdelleet runsaasti padon rikkoutumisen jälkeen eikä pitkäaikaisia havaintoja vallitsevista vedenkorkeuksista ole käytettävissä.

Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus

Jakama-järven luusuaan ennen Ylisenkoskea paalulle 2+16 rakennetaan kivistä, kivimurskeesta ja moreenimaasta ylisyyksypato. Tällä hetkellä oleva vanha pato sijaitsee Ylisenkoskessa. Tästä neulapadosta puretaan vain tarpeellisin osin uoman poikittaista betonirakenteista patomuuria, joka on jo valmiiksi murtunut.

Pato rakennetaan kivimurskasta ja verhoillaan mahdollisimman tummilla pinta/rauniokivillä. Patorakenne tiivistetään rakenteen sisään asennettavalla teräslevyllä, jonka alareuna muotoillaan kalliopinnan mukaisesti. Teräslevyn yläreunaan asennetaan kiveys. Kiviin sahataan railo ja kivet kiinnitetään teräslevyyn laattalastilla. Teräslevyn harja muotoillaan kiveyksen kohdalla 50 mm alemmaksi kuin padon padotusrakenne. Padon harjan leveys on noin 2 metriä. Harjan korkeustavoite painumisen jälkeen vähintään N₆₀ + 104,60. Maapenkat verhoillaan pintamaakerroksella kasvillisuuden leviämisen helpottamiseksi.

Padon etuluiska muotoillaan 1:3 kaltevuuteen kivimurskasta ja verhoillaan heitokekivillä. Padon takaluiska muotoillaan vähintään 1:5 kaltevuuteen kivimurskalla ja kivetään koskimaiseksi isommilla kivillä. Patoon rakennetaan noin 30 cm leveä alivirtaamaura korkeustasolle N₆₀ +103,36. Lisäksi patorakenteen lävitse asennetaan alivirtaamaputki (esim. Uponor PP 110/95) turvaamaan vedenvirtausta mahdollisen pitkän kiuvan kauden aikana. Alivirtaamaputken vesijuoksu tulee korkeuteen N₆₀ +103,06. Pääosin padon harjan padotuskorkeus on N₆₀ +103,46 m - +103,58. Padon reunat ovat korkeudella N₆₀ +104,50.

Kiinteistötiedot

Hakijana toimiva Parkkuun osakaskunta on samalla vesialueen Olkitaipaleen vedet (980-458-876-2) omistaja, jonka alueelle pato rakennetaan. Pato rakennetaan osittain kiinteistöiden Laurila RN:o 2:98 ja Tienari RN:o 6:87 rajalle. Molemmat kiinteistöt ovat antaneet kirjallisen suostumuksensa padon rakentamiselle kiinteistölleen.

Hankkeen vaikutukset

Nykyisen neulapadon muuttaminen leveämmäksi ja kiinteäksi ylisyyksypadoksi sekä padon siirtäminen lasku-uomasta Jakama-järven luusuaan

mahdollistavat virtaamien tehokkaamman purkautumisen Ylisenkoskesta ja vedenkorkeuksien hallinnan Jakama-järvässä. Uusi patopaikka helpottaa myös padon hoitotyötä. Ylisenkoskesta virtaamaa padottavien rakenteiden osittainen purku ja lasku-uomassa tehtävä osittainen leventtäminen parantaa lasku-uoman virtauskykyä ja vedenkorkeus padon alapuolella ei nouse missään tilanteessa niin korkealle, että alavesi alkaisi vaikuttaa virtaamien purkaantumiseen padon yli. Näin ollen suunniteltu pato toimii puhtaasti ylisyöksypatona kaikissa virtaamatilanteissa.

Keskivedenkorkeutta ei muuteta, vaan tarkoitus on pysyttää ennen vanhan padon murtumista vallinnut vedenkorkeus. Purkukyvyn lisääntyminen alentaa tulvakorkeuksia. Vaikutus alimpiin vedenkorkeuksiin on vähäinen. Jakama-järven vedenkorkeudet muodostuvat suunnitelman mukaisella rakenteella seuraavanlaisiksi: Ylivedenkorkeus ($HW_{1/20}$), kerran kahdessakymmenessä vuodessa tapahtuva, arvioidaan muodostuvan korkeuteen $N_{60} + 104,14$, keskivedenkorkeus (MW) arvioidaan muodostuvan korkeuteen $N_{60} + 103,66$ ja alivedenkorkeus (NW) arvioidaan muodostuvan korkeuteen $N_{60} + 103,46$.

Padon siirto järven luusuaan mahdollistaa paremmin kalojen nousu- ja vaellusmahdollisuudet Näsijärvestä Jakama-järveen ja siitä edelleen yläpuoliseen vesistöön.

Tarkkailu

Padon rakentamiseen tehtävien maapenkkojen korkeusasema ja rakenteen vakaus tarkistetaan vuosittain ennen tulvakauden alkamista kahden vuoden aikana rakennustyön valmistuttua.

Jakama-järven vedenkorkeuksia seurataan padon rakentamisen jälkeen järven rantakallioon asennetusta vedenkorkeusasteikosta avovesikauteina vähintään 4 vuoden ajan. Vedenkorkeushavaintoja tulee tehdä vuosittain vähintään kerran viikossa 1.5. - 30.9 välisenä aikana ja kerran 2 viikossa muuna aikana.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on käsitellyt asian vesilain 18 luvun 4 §:n 3 momentin nojalla kuuluttamatta. Hakemuksesta on pyydetty lausunnot Pirkanmaan ja Hämeen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksilta sekä Pirkanmaan maakuntamuseolta.

LAUSUNNOT

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että väliaikaisen padon hoitaminen aiheuttaa terveydellistä vaaraa ja että vesitaloushankkeesta vastaavalle tulisi myöntää oikeus ylimmän pohjapadon rakentamiselle kesän 2012 aikana.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että pohjapadon kynnys voidaan rakentaa suunnitellulle korkeudelle ja pato rakentaa suunnitelman mukaisesti. Pato tulee muotoilla siten, että kalat ja ravut pääsevät ylittämään padon normaalien vedenkorkeuksien aikana ja alivedenkorkeuksien aikana padon alapuolisessa uomassa on kaloille riittävä virtaama. Luvan saajan on huolehdittava, että padon rakenteiden läpi asennettava alivirtaamaputki pysyy auki.

Pirkanmaan maakuntamuseo lausuu, että Parkkuunkosken alueella sijaitsee kaksi kiinteää muinaisjäännettä, Parkkuun Ylä-Mylly (muinaisjäännesrekisterin nro 1000018698) ja Ala-Mylly (mj.rek.nro 1000018695), jotka ovat muinaismuistolain rauhoitettuja elinkeinohistoriallisia jäännetöksiä. Kiinteän muinaisjäännetön ja siihen kuuluvaan suoja-alueeseen kajoaminen muinaismuistolain vastaisella tavalla on kiellettyä (1 luku 4 §). Parkkuunkoski on lisäksi maakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisemaa, jonka ominaispiirteisiin kuuluvat koskimiljöön perinteisine elinkeinohistoriallisine rakennuksineen sekä kyläasutukseen kuuluvine rakennuksineen.

Uusi pato rakennettaisiin koskivyöhykkeen eteläpään, Ylä-Myllyn rauhoitetun muinaisjäännetöalueen ulkopuolelle. Etäisyys kiinteään muinaisjäännetönsen on tässä tapauksessa riittävä eikä padon rakentamiseen ole muinaismuistolain johtuvaa huomautettavaa. Uuden padon rakentamisessa tulee ottaa huomioon sen toiminnallisten ominaisuuksien lisäksi arvokas kulttuurimaisema ja toteuttaa kaikki rakenteet ja toimenpiteet siten, että ne eivät heikennä alueen rakennetun ympäristön ja maiseman arvoja. Tämä tulee ilmetä lupapäätöksestä.

Pirkanmaan maakuntamuseo pyytää lähettämään museoon rakentamista koskevan lupapäätöksen. Muista muinaisjäännetönsalueista ja niiden välitöntä lähiympäristöstä koskevista suunnitelmista tulee hyvissä ajoin pyytää museoviranomaisen lausunto (MML 13 §).

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Parkkuun osakaskunnalle luvan ylisyykösy-padon ja siihen liittyvän maapenkereen rakentamiseen Ylöjärven Jakama-järven luusuaan hakemukseen liitetyn 26.5.2011 päivätyn suunnitelman ja 10.5.2011 päivättyjen suunnitelmapiirustusten mukaisesti.

Luvan saajan on lisäksi noudatettava seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Rakenteet ja niiden käyttö

1) Padon harjan korkeudet on rakennettava 10.5.2011 päivätyn padon harjan padotuskorkeuksia koskevan suunnitelmapiirustuksen (liite 4) mukaiseen tasoon.

Padon tarkka paikka ilmenee suunnitelmakartasta (liite 1.2) ja ilmakuvausta (liite 1.2.5).

Pato on rakennettava 10.5.2011 päivätyn poikki- ja pituusleikkauspiiroksen (liite 4.1) mukaisesti.

Työn suorittaminen

2) Vanhan Ylisenkosken neulapato puretaan vain tarpeellisin osin. Purkutöitä ei saa aloittaa eikä suorittaa ilman Pirkanmaan maakuntamuseon asiantuntijan lupaa.

3) Padon rakentamisesta syntyvät kaivumassat on läjitettävä ylimmän vedenkorkeuden yläpuoliselle maa-alueelle siten, että massoja ei pääse valumaan takaisin vesistöön.

4) Rakenteet ja tehtävät toimenpiteet eivät saa heikentää alueen rakennetun ympäristön ja maiseman kulttuurihistoriallisia arvoja.

5) Työskentelyalueet on siistittävä ja maisemoitava ympäristöön sopivaksi.

Toimenpiteet edunmenetyksen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi

6) Pato tulee muotoilla siten, että kalat ja ravut pääsevät ylittämään padon normaalien vedenkorkeuksien aikana ja kaloille on oltava riittävä virtaama alivedenkorkeuksien aikana padon alapuolisessa uomassa.

Korvaukset

7) Luvan saaja on vastuussa vaaratorjuntaan liittyvien toimenpiteiden toisen omaisuudelle aiheuttamista vahingoista. Ellei korvauksista sovita, luvan saajan tulee saattaa asia hakemusasiana korvausten määräämistä varten aluehallintoviraston ratkaistavaksi vuoden kuluessa tämän päätöksen antopäivästä lukien.

Kunnossapito

8) Padon ja sen rakenteiden kunnossapidosta on huolehdittava asianmukaisesti.

Seuranta

9) Padon maapenkkojen korkeusasema ja rakenteen vakaus tulee tarkistaa vuosittain ennen kevättulvan alkamista kahtena rakennustyön jälkeisenä vuotena.

10) Jakama-järven vedenkorkeuksien tulee seurata padon rakentamisen jälkeen järven rantakallioon asennetusta vedenkorkeusasteikosta avovesikautena vähintään neljän vuoden ajan. Vedenkorkeushavaintoja tulee tehdä vuosittain kerran viikossa 1.5 - 30.9 välisenä aikana ja kerran kahdessa viikossa muuna aikana. Seurantatiedot toimitetaan vuosittain Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

11) Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Ylöjärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille maanomistajille.

12) Töiden valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Ylöjärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

RATKAISUN PERUSTELUT

Vanhan padon murruttua on padon yläpuolella rakennettu suurista kivistä väliaikainen pato estämään Jakama-järven pinnan lasku hallitsemattomasti. Mikäli tätä patoa jouduttaisiin korjaamaan suurten virtaamien aikana, aiheuttaisi se suuren onnettomuuden vaaran työntekijöille. Padon rakentaminen on välttämätön vaarantorjuntatoimenpide.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus

Tämä päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilaki 18 luku 4 § 1 ja 3 momentti

Muistutuksiin ja vaatimuksiin vastaaminen

Aluehallintovirasto on ottanut asiasta annetut lausunnot huomioon lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.

KÄSITTELYMAKSU 2 000 euroa

Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Maksu on määräytynyt valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun aluehallintoviraston maksuja koskevan valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaisesti.

Maksun suuruus on määrätty luvan käsittelyn vaatiman työmäärän perusteella, koska taulukon mukainen maksu olisi kohtuuttoman korkea. Luvan käsittelyyn vaatima työmäärä on 40 tuntia ja tuntihinta 50 €, joten maksun suuruus on 2 000 €.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Parkkuun osakaskunta

Jäljennös päätöksestä

Ylöjärven kaupunki
Ylöjärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (sähköisesti)
Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)
Pirkanmaan maakuntamuseo (sähköisesti)

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksestä julkaistaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ja Ylöjärven kaupungin virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite Valitusosoitus

Lasse Känsälä

Piia Nieminen

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Lasse Känsälä ja esitellyt ympäristölitarkastaja Piia Nieminen
PN/TKa

VALITUSOSOITUS**LIITE**

- Valitusviranomainen** Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
- Valitusaika** Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **24.8.2012**.
- Valitusoikeus** Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
 - valittajan nimi ja kotikunta
 - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
 - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
 - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
 - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava kaksin kappalein Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Wolffintie 35,65200 Vaasa
postiosoite:	PL 200, 65101 Vaasa
puhelin:	020 6361 060
telekopio:	06-317 4817
sähköposti:	kirjaamo.lansi@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.